

**Nauicula siue speculum fatuoru[m] Prestantissimi
sacraru[m] literaru[m]**

Geiler von Kaysersberg, Johannes

Argentorati, 24. Jan. 1513

37 Egrotantiu[m] inobedie[n]tiu[m] (Siech narre[n]) Nole. Medicina[m]
[con]temnere medicu[m] decip[er]e medico non credere: obedire sed
sero: q[ue]rere medicina[m] a vetulis [et]c. a diuinatorib[us]: ...

[urn:nbn:de:hbz:466:1-70346](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-70346)

Egrotatiū inobedientium

Feria. ij. post Palmarū. ix. Aprilis:

Stultoz infinitus est numerus. Eccl̄s. j. Euangelium de gestis:
Ricesima septima turba stultoz est egrotantiū inobediēti-
um (Siech narren) Dinofci poterūt hi nolis septem.

Prima nola est: medicinā p̄ternere. Sunt q̄ medicinam
p̄lus p̄ternūt z abijciūt: stulti plane. Nesciētes qz scriptū
est Eccl̄i. xxx. viij. Altissim⁹ creauit de terra medicinā z vir prudēs nō
horrebit eam. Notate v̄ba: signate mysteria. Vir prudēs nō horrebit
eam. Nō horruit eā b. Augustin⁹: de q̄ legit⁹ qz egrotate eo naminē ad
miserat nisi medicos: s; psalmos septē penitēnales ad parietem vsus
orabat. S; z de Basilio legit⁹ qz iudeū p̄uertebat medicū q̄ iudicaue-
rat eū sole occidēte morte occasuz. S; dū diceret diuin⁹ se victuz/et
ita factū ess; p̄uersus est iudeus. Quere z vide historiā in specu. hist.
li. xvij. ca. xcij. z in vitaspa. fo. cxxij. Vis aliū videre viz prudētē q̄
medicinā nō abhorruit: Ip̄e est Ezechias. iij. Re. xx. Cui Esaias ius
sit sic⁹ cathaplastamari z sup vlc⁹ poni. Et cur nō horrebāt: qz creauit
eā altissim⁹: de⁹ cū creauit medicinā. Nā v̄tutes curatiuas in creatōe
indidit herbis/lapidib; zc. idco nō sunt spernēde/ s; tanq̄ cetera dei do-
na z bñficia cū gratitudine acceptāde. Videt̄ q̄ qz p̄ternere medicinā
sit in casu tētare deū. S; ais: Btā Agatha dixit: medicinā carnalē
corpi meo nunq̄ exhibui: s; habeo dñm Jesum ch̄m: q̄ solo sermone
restaurat vniuersa. Rūdet b. Thomas. ij. q. xcviij. ar. j. Qz btā Aga-
tha expta erat erga se diuinā beniuolētiā: vt vel infirmitates nō pates-
ret p̄ qb; corpali medicina nō indigeret: vel statim sentiret diuine sana-
tōis effectū. Sic ali⁹ in spe. exēplo. dist. iij. exēplo. xxij. Cui Jesus ap-
paruit: z oim erat medic⁹: sibi at nullā administrauit/ q̄uis sp̄ esset de-
bilis. Vide: ego eadē recitauit/ s; cursone: qz p̄gruebat tpe passionis.

Secūda nola: medicum decipe. Sunt q̄dam fatuelle/ quas aliquā
do sola curiositas impellit z titillat ad explorādū perinā medicū/ qd̄ nō
velit dicere: z idco v̄tinā ei mittūt: nō tñ sunt animi qz seq̄ velint p̄silia
eius. Tales se decipiūt z bursam: qz medic⁹ accipit pecuniā. Sunt de
inde q̄ dum v̄tinā exhibent/ cautissime cauent nesciat cuius sit/ scimine
an viri: z putant eum diuinare posse: debere oim infirmitatē z mor-
bi qualitātē. Quos ego p̄stus arbitro: fatuos: qz v̄tinā admodū fal-
lar est Fateor q̄dam supstitiosi nouerūt mirabilia in iudicijs v̄tinaz:
vt etiā nō visas/ immo varioz hoim p̄mixtas iudicare sciant. Sed h̄
p̄culdubio diabolica fit arte/ cū q̄ pactū h̄nt saltē implicitū. Et tales
essent exterminādi: qz nō admittit hoc mō iudiciū v̄tine ars medicine.
Sunt tādē q̄ defect⁹ suos z morbos occultāt/ impfecte oñdētes: hi p̄-
culdubio stulti sunt seipos decipiētes. Qui infirmitatē suā celat medi-
cū/ z pctā p̄fessori/ casum aduocato: sibi soli mētū z nocet/ se qz decipit.

Turba. XXXVII XIII

Si vis prudēter agere o infirme: dic medico digēter & fidelr totū statū
tum infirmitatis tue/ vnaquē oñsione viner: & ad oia q̄ interrogauerit
fidelr r̄dē: & illo facto si bñ iudicauerit/ lauda deū. Nō sic ille a q̄ q̄s
uit medic⁹ / qd̄ deficit tibi: R̄dit/ nescio. Quesiuit/ & vbi doles: R̄dit
nescio. Quesiuit tertio: & qm̄ fuisti fact⁹ infirmus: Iterū r̄dit/ nescio.
Subiūxit medic⁹: Recipe nescio qd̄: & reponē nescio vbi: & sanaberis
nescio quando.

Tertia nola est: medico nō obedire. Sunt q̄ diligēter audiūt p̄silia
& etiam aliqñ sinūt sibi p̄stare medicinas & p̄fici: sed eis non vtunt⁹: nes
q̄ p̄silijs medici acq̄escūt: sed p̄sus p̄raria attētant. Si vinū iubeat
vt bibāt/ aquā afferri volūt: si sudare p̄cipit/ sedēt in lōgis camisijs/ q̄s
firmas q̄dam appellāt. Iubet clistere recipe/ ipi ceruicē indulgēt. Pre
cipit sanguinē minuire/ vult patiens balneū intrare. S; & si medicus
dixerit qz egritudo in facie appareat ex pallore: mor infirm⁹ excādescit **S**
& impropat/ qz medic⁹ eo sit pallidior. Et talia sexcēta (q̄ habes in spes
culo tuo) occurrūt cū talib; fatuis. Stulti vtiq; nō potētes patienter
pati. p̄ sanitate corpis/ p̄tra doctrinā Boetij in de p̄sola. phie: quā exp̄
mit Philomusus his v̄sib; . Qui validus cupit esse cito/ sua vulnera
plane Denōstret medico: pellat vt inde luem. Nō sine luctifero sanari
mēbra dolore p̄t: ne renuas ferre doloris on⁹. Magna stulticia nol
le obedire medico quē q̄ris: aut nō q̄siuisses/ & sic pecunie pepcisses.

Quarta nola est obedire/ sed sero. Sūt q̄ obediūt/ s; sero nimis/ cuz
ignis fuerit in tecto & ei⁹ culmine: cū erat in paumēto & vnico fortasse
calamo/ facilimū fuisset extinctu: sed cū iam culmē app̄hēderit/ factuz
est. Principijs obsta: sero medicina parat. Cū mala p̄ lōgas inualuere
moras. Plantula pua defacili euelli poterat/ q̄s cū tā in p̄cerā crauerit
arborē/ & radices p̄fundi⁹ fixerit. sic plane de morbo. Inde Ecēastic⁹
ait ca. x viij. Ante lāguorē adhibe medicinam.

Quinta nola. q̄rere medicinā a vetulis/ empericis & alijs medicine
artis imperitis/ vel a iudeis. De iudeis. p̄hibitis. p̄ decretalē exp̄ssam
p̄hibitū est/ ne q̄s ab eis sumat medicinam/ nisi in casu necessitatis (vt
ait Angelus) qm̄. f. aliū habere nō possent: qz necessitas facit licitū qd̄
als nō est. c. p̄siliū. in fi. de obser. ieu. Hoc idē tenet Hug. Et silr̄ ē
dicēdū: qm̄ lz habeat aliū medicū/ sed nō sufficiētē. Vide Angelicā in
v̄bo Judeus. s. viij. & viij. Sed dicit de Basilio/ q̄ habuit medicū iu
deū. Vide historā/ & habebis solutiōem. Porro de empericis & vetulis
& alijs imperitis tuipe cogita/ quā vtilitatē afferāt reip. vnaquē vagis
illis deceptoib;

Sexta nola est: q̄rere medicinā a diuinatoib; & sinere carminib; se
incantare. Deberent hi & sui medici puniri. Remittit hoc beatus Ber
nardus cū adhuc puerulus esset. Infinite sunt sup̄stitiōes que circa **S**
hoc obseruant. Et quis enumerabit? Q (s; dicūt) qui egrotus est q̄rit

Inobedientium

sanitate. *Matth. ix.* Non curare etiam si diabolus adiunget me. *ij.* *Para-
li. xvj.* Uideo et exustus sum / quia tale experimentum efficax est et observatio:
inde sanus effectus sum. Dico primo quod sepe ludificatur: quia cessant demones
molestare / ut alibi de apostolis legitur: et sic putant sanare. Dico secundo: pos-
sito quod se sanent demones per incantationes et observaciones sagax: non tamen
modo sibi sanitatem procurare / per coionem. scilicet cum hoste dei et humani ge-
neris: sicut b. *Tho. in. ij. ij.* declarat. Dico tertio / quod hec prohibita sunt per les-
ges divinas et ecclesiasticas: ut in decretis causa. *xxvj. p. totum.*

Septima nola: soli medicine inniti / neglecto divino auxilio. Sunt
qui suam sanitatem a deo non expectant: neque deum pro ea consequenda orant: neque sue
benedicissime voluntati committunt: sed iugiter medicinis insistant: neque causas
morborum curant removere / quales sunt peccata. Itaque contra deum sanitatem que-
runt. Plerumque contingit quod ita frequenter et quotidie medicinis recipi-
endis studet et in eis confidit / debiliores efficiantur et relinquuntur a domino: quod
si rationabiliter committeret se deo / minus egrotaret. Legimus in lib. *Eustertien.*
quod nimis quidam frater indulgens sue sanitati / neglectus fuit a beatissima virgi-
ne Maria / cum alijs fratribus medicinas prestare visa sit. *Uide in speculo*
lo. ex. p. l. dist. iij. exemplo. xxvij. et recita. Fac amoveas frater causam
morborum. i. peccata. Dixit dominus ei quod habebat infirmitatem. *xxx. vij. annos:* Ua-
de amplius noli peccare / ne deterius tibi contingat. Ecce morbi radices
peccati. *Silv. paralytico dixit:* Dimittuntur tibi peccata tua. Et cur ita: quia causa
sunt tue infirmitatis. *De pe. et re. cum infirmitas.* Et quomodo amovebo
causam: per contritionem et confessionem peccatorum: sicut et canon iubet. *Ue his qui*
dicunt: Si corpi pulsum esset / bene videretur anime. *(Nert es sich geliebt*
es gefeelet sic et van) Venient dies frater / ubi neque corpus neque anima ma-
nebit. *Quot iam perierunt corpe et anima / quod si deum pro oculis habuissent et*
timuissent / consequuti fuissent salutem anime et corporis. *Si Nachabe*
confisus fuisset in domino / et non in romanis: quemadmodum ab initio fecer-
at / diu vixisset. j. Nachab. vij. *Nisi Ezechias ad dominum conversus oras-*
set / morte perisset: sed deus vidit lachrymas et vitam ei promulgavit. iij. Re-
gum. xx. *Si Manasses ad dominum se non convertisset / dominus cum non exaudis-*
uisset. ij. Paralip. xxxij. Convertere ad dominum deum in infirmitate tua:
et sic medicinis utere. *Si quod deo voueris in eadem / fac expleas et fide ne*
fragas: caue tamen a stultis votis et temerarijs. Sed quod contingit crebro iu-
sta vulgatum puerbum (Do der siech gnaf / do wart er boeser weder er
waf) Non sic / non sic frater / sed et flagello te corrige et emenda: ne nouissis
ma fiat peiora prioribus. Non efficiaris Pharaoni similis / quod ex correctionibus
flagellis durior efficiebatur membrum diaboli: cum cor induratur quasi lapis: et
stringitur quasi in malleatoris. Sunt qui respiciunt medicos infideles et in-
discretos / sed proprium habent locum: non ad presens transco. Sed et multa dudum antea
dixi / quemadmodum viros non nisi in penitentia maritorum corundem filia accipe
domini: quia sepe alio prestat corporibus antidota / et aiabz feminaz venena. Roge.